

Opvattingen van het college of burgemeester ex. artikel 33 Reglement van Orde. De griffie zorgt voor verspreiding. Beantwoording volgt zo snel mogelijk en in ieder geval binnen 4 weken.

Naam en fractie: Hugo Bellaart, VVD
Datum indiening: 11 juni 2021
Datum antwoord: 22 juni 2021
Onderwerp: Grondstoffenvisie en PMD

Inleiding

Naar aanleiding van de beeldvormende behandeling van de Grondstoffenvisie en de PMD-afweging en de financiële stukken van de Regio Gooi & Vechtstreek mbt de GAD heeft de VVD-fractie nog de volgende vragen die wij graag op tijd voor de meningsvormende behandeling beantwoord zouden willen zien.

In verband met het naar de Regio GV verlegde bevoegdheid voor het Afvalbeleid, laten wij graag aan het college de keus vragen al dan niet rechtstreeks door het Algemeen Bestuur van de Regio GV te laten beantwoorden.

GRONDSTOFFENVISIE

Vraag 1

In de Grondstoffenvisie onder 1.2 staat op blz. 7: *Afval niet scheiden is echter ook duur*. Waarbij een verband wordt gelegd met de hoeveelheid restafval bij na-/bronscheiden en dat die hoeveelheid groter zou zijn bij nascheiden. In de PMD wordt echter gesteld dat die afweging voor het milieurendement neutraal zou zijn (afgezien van de extra vervoersbewegingen, etc.).

Het laatste komt overeen met berichten in de media waarin wordt bericht dat nascheiden inmiddels gelijke en zelfs hogere resultaten boekt (o.a. AVR, Attero, maar ook OMRIN die beide aanbiedt). Daarmee zou het voor de hoeveelheid restafval dus niet uitmaken, of zelfs in het voordeel van nascheiden kunnen zijn.

- a) Hoe verhoudt bovenstaande zich met de tekst in de Grondstoffenvisie, waarvan moeten wij uitgaan?
De zin "afval niet scheiden is echter ook duur" staat in een paragraaf waarin de ontwikkeling van de grondstoffenmarkt wordt beschreven. Hierin wordt beschreven dat de opbrengsten van gescheiden afvalstromen afnemen en de kosten voor verwerking restafval stijgen. Er wordt in deze tekst geen relatie gelegd met de hoeveelheid restafval bij bronscheiden of nascheiden. Niet scheiden staat zeker niet gelijk aan nascheiden. Niet scheiden betekent dat een afvalstroom (PMD of een andere stroom) niet meer wordt gescheiden van het restafval en dus verwerkt wordt als restafval. Bij nascheiding wordt wel degelijk afval gescheiden, alleen op een ander moment in de inzameling.
- b) Klopt het dat de verbrandingsbelasting pas zeer recent significant is verhoogd, waarvan in zekere zin een kunstmatig effect uitgaat op de financiële overweging (gesteld dat er sprake zou zijn van méér restafval ingeval van nascheiding) en dat bij verlaging van de verbrandingsbelasting (bijvoorbeeld door omarming van 10R en waardering voor energie uit verbranding) dat effect weer even snel teniet wordt gedaan?
Er is zeker een kunstmatig effect in de financiële effecten van bronscheiding en nascheiding. Dit zit echter niet in de afvalstoffenbelasting maar in de bijdrage vanuit het Afvalfonds: de inzamelvergoeding voor bronscheiding of nascheiding. Deze bijdrage is bij bronscheiding hoger om de meerkosten van inzameling aan huis te compenseren maar is niet kostenneutraal. Het verschil zoals doorgerekend door KplusV is € 1,45 mln per jaar, zoals genoemd in het memo PMD afweging.
- c) Klopt het dat in deze context de extra kosten voor de gescheiden inzameling – gemakshalve - buiten beschouwing zijn gebleven?
Nee, dit klopt niet.
De totale hoeveelheid afval (restafval + PMD) die moet worden ingezameld is bij bronscheiding en restafval gelijk. Doordat er bij nascheiding één afvalstroom aan huis wordt ingezameld en bij bronscheiding twee afvalstromen is er wel een efficiencyvoordeel bij nascheiding. Zoals benoemd in het memo PMD afweging is bij bronscheiding sprake van 34 inzamelmomenten per jaar (17x restafval en 17x PMD) en bij nascheiding van 24 inzamelmomenten restafval per jaar. Het efficiencyvoordeel is in de doorrekening van KplusV meegenomen, zoals ook toegelicht in de verdiepingssessie in september 2020.
- d) Klopt dat bij deze passage het wegvallen van de kosten van gescheiden inzameling, overslag en apart transport buiten beschouwing zijn gebleven?
- Gescheiden inzameling zit in de doorrekening van KplusV, zie vraag c.
- Apart transport: transport naar de verwerker maakt onderdeel uit van het verwerkingscontract. Op basis van huidige marktomstandigheden schatten we in dat de totale meerkosten bij overstap naar nascheiding per 2023 liggen op circa € 1 mln per jaar. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat ons huidige restafvalcontract voordeliger is dan nu in de markt gesloten kan worden.

- Kosten overslag: deze zijn niet apart meegenomen. In de praktijk zullen de overslagkosten bij nascheiding wat lager uitvallen dan de huidige situatie.

Vraag 2

Op blz. 8 wordt verwezen naar de landelijke richtlijnen van LAP-3 waar het VANG beleid (doelstellingen op maximale afvalscheiding en minimalisering restafval) in is opgenomen.

- a. Bent u ook bekend met de bepaling uit LAP-3 dat de afweging om over te gaan op gescheiden inzameling bij huishoudens afhankelijk wordt gesteld van de vraag of met het materiaal verkregen uit gescheiden inzameling hergebruik als grondstof mogelijk is voor een functioneel vergelijkbare toepassing (circular)?
- b. Bent u bekend met het feit dat het merendeel van het plastic uit bron-gezameld PMD (de mixed plastics; bron: GAD/Suez) gebruikt wordt o.a. als vulmiddel in naar verluidt bermoplaatsen en parkbankjes?

Antwoord

- a. Ja. Het is niet aan afzonderlijke gemeenten of regio's om te bepalen welke stromen gescheiden ingezameld worden. Het Rijk maakt hiervoor landelijk beleid en afspraken met gemeenten als collectief. In het kader van de Producenten verantwoordelijkheid voor verpakkingen zijn destijds bijvoorbeeld afspraken gemaakt (ook met Rijk) om verpakkingen niet langer te verbranden maar te recyclen. Binnen de Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020-2029 zijn afspraken gemaakt over gescheiden inzameling van PMD door gemeenten. De recyclebaarheid van PMD levert nog niet de gewenste resultaten. Dit heeft in beperkte mate met de wijze van verzamelen te maken (bron- of nascheiden), en is o.a. afhankelijk van de kwaliteit en de waarde van de PMD zelf.
- b. Ja. In de concept Grondstoffenvisie is het uitgangspunt dat wij kiezen voor toekomstbestendige verwerking. Hierover het volgende opgenomen;
 - Pagina 11: In Gooi en Vechtstreek zijn de gemeenten terughoudend als het gaat om investeren in nieuwe bedrijvigheid rondom het verzamelen en verwerken van laagwaardige restproducten en materialen, zonder dat daarbij duidelijkheid is rondom de milieuprestaties en wie verantwoordelijkheid draagt ten aanzien van de verwijdering en daarmee samenhangend de kosten.
 - Pagina 12: In de transitie naar een circulaire economie kijken we niet alleen naar circulariteit en herbruikbaarheid van het ingezamelde materiaal, maar ook naar de milieuprestaties van de inzameling en verwerking. Hoe we omgaan met producten en materialen heeft effect op onze leefomgeving en gezondheid. Het gaat in de transitie naar een circulaire economie dan ook niet alleen om circulariteit en herbruikbaarheid. De transitie naar een circulaire economie betekent dus niet alleen oog hebben voor de circulariteit van het ingezamelde materiaal, maar ook naar de milieuprestaties van de inzameling en verwerking. Hergebruik en recyclen blijft belangrijk, maar daar bovenop zal indien de verwerking van een materiaalsoort problematisch is, bekeken moeten worden of deze wellicht ook voorkomen kan worden (preventie), of dat gelet op de aanwezigheid van probleemstoffen er een ander toekomstbestendiger ontwerp en product nodig is.

PMD-AFWEGING

Vraag 3

In het Raadsvoorstel onder 2.3 (en in de onderliggende Memo) wordt geschetst dat het – afgezien van de extra verkeersbewegingen en transport naar een sorteerfaciliteit – niet veel uitmaakt voor het milieurendement of sprake is van bron- of nascheiding.

Is het tegen die achtergrond niet heel vreemd om inwoners op te zadelen met inzameling aan huis, de extra kliko, extra transportbewegingen, etc.?

Antwoord

Bij de landelijke introductie van gescheiden PMD inzameling zijn afspraken gemaakt over de inzamelkosten en de wijze van inzameling door Rijk, verpakkende bedrijfsleven en VNG. De gescheiden inzameling van PMD in gemeenten is tot stand gekomen door inzamelvergoedingen vanuit het verpakkende bedrijfsleven. Gemeenten, en in ons geval de GAD, heeft dit beleid uitgevoerd m.b.t. de inzameling. Dit beleid is tot op heden actueel.

Het vertrekpunt is de huidige situatie waarin PMD al gescheiden wordt ingezameld en waarbij wordt voorgesteld dit ook voorlopig te blijven doen op grond van (ongewijzigde) landelijke afspraken. Wat nu voorligt is de keuze tussen voortzetten bronscheiding of overstappen op nascheiding. Daarbij wegen we de drie aspecten duurzaamheid, dienstverlening en kosten. Op dit moment heeft overstappen op nascheiding een significant kosteneffect. Dit is de reden dat wij adviseren om de bronscheiding tot 2026 te verlengen. Voor de periode na 2026 moet dit te zijner tijd opnieuw beoordeeld worden. Ook de Regio/GAD is zich bewust van de achterblijvende milieuprestaties. In de Grondstoffen visie die op dit moment aan de raden voorligt, is dit opgenomen, waarbij duidelijk is aangegeven dat de huidige afspraken/ lineaire keten en VANG doelstellingen niet genoeg zijn om de PMD stroom te verduurzamen.

Vraag 4

In het Raadsvoorstel onder 2.4 (en in de onderliggende Memo) wordt voorgesteld dat het al dan niet gescheiden inzamelen van PMD aan huis voor de dienstverlening neutraal zou zijn (want: "verschillend wordt ervaren").

- a) Is die voorstelling van zaken reëel, nu inwoners bij broninzameling dagelijks moeten bepalen waar huishoudelijk afval naar toe moet, in veel huishoudens sprake is van een extra (vierde) kliko, de inzamelfrequentie van (nat) restafval wordt verminderd ten gunste van de inzamelfrequentie van PMD, enz. enz.?
- b) Bent u het niet met de vraagsteller eens dat naar alle waarschijnlijk een overgrote meerderheid voor wat betreft de dienstverlening nascheiding (PMD en restafval in één kliko) zal kiezen bij een passende inzamelfrequentie van een gecombineerde PMD/restafvalbak?

Antwoord

- a) Bij de introductie van de PMD inzameling was niet altijd duidelijk om welke materialen het ging. Inmiddels is daar meer duidelijkheid over. Ook zijn knelpunten weggehaald door bijv. bepaalde materialen toe te staan (zoals chipszakken).

Elke gescheiden afvalstroom vraagt inzet van inwoners. Dit betekent niet dat inwoners niet bereid zijn deze inspanning te doen. Zoals gesteld; er zijn inwoners voor wie het gemak zwaarder weegt dan het milieueffect en er zijn inwoners die geen problemen hebben met het scheiden van PMD. Dit is ook landelijk het beeld.

De jaarlijks uitgevoerde Klanttevredenheidsonderzoek van de GAD geven aan dat inwoners tevreden zijn. De hoeveelheid ingezamelde PMD in onze regio is hoger dan gemiddeld wat kan wijzen op motivatie voor afvalscheiding. We hebben een zeer hoge respons die nog jaarlijks toeneemt. Uit de sorteeranalyse blijkt dat 78% van alle PMD die in onze regio vrijkomt door de inwoners gescheiden wordt aangeboden in de PMD bak.

In 2019 werd 28kg PMD ingezameld en in 2020 32kg per inwoner. Een stijging van 14%.

- b) De keuze van inzamelen van PMD hangt niet alleen af van gemak (hier denkt men verschillend over) of milieuprestaties (die zijn op dit moment gelijkwaardig), maar ook van de kosten voor de inwoners.

Vraag 5

Er is in het verleden meermalen gevraagd – o.a. door D66 - naar de verwachte desinvesteringen i.h.k.v het Uitvoeringplan VANG (€24 mln) mocht eerder worden besloten te stoppen met PMD bron-inzameling, i.v.m. de omvang van de investeringen bij stijgende onzekerheid over PMD.

De VVD-fractie heeft dat ook schriftelijk gevraagd en de beantwoording op 31 maart 2020 luidde dat i.v.m. de gelijkblijvende totale hoeveelheid afval er nauwelijks verschil zou zijn. Zie daartoe ook vraag 10 (d.d. 29 september 2020) n.a.v. het KplusV rapport.

Pas in het rapport van KplusV rapport – luttele maanden later - bleek anders, en op basis daarvan wordt nu een desinvestering van €900.000 opgevoerd, waarmee een besluit tot stopzetting van de PMD op een eerder moment wordt afgeraden.

- a) Kunt u die tegenstrijdigheid verklaren?
- b) Maakt deze desinvestering bij nader inzien überhaupt uit bij de afweging om in 2023/24 of pas in 2026 tot stopzetting over te gaan?

Antwoord

- a) In maart 2020 is de vraag gesteld hoe hoog de investeringen zouden zijn zonder PMD-inzameling en zonder individualiseerbare inzameling, maar alleen restafval, GFT en papier. Geantwoord is dat het bij het werken met ondergrondse containers de hoeveelheden containers los staan van de soorten afval. Dit is in lijn met de antwoorden in september 2020.

Op de vraag hoe hoog de investeringen zouden zijn zonder PMD inzameling is in maart 2020 geantwoord dat de hoogte van de benodigde investeringen niet zomaar te bepalen is en afhankelijk is van heel veel variabelen. Daarbij is aangegeven dat de vraag wordt meegenomen bij de nieuw op te stellen Grondstoffenvisie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma en de daarbij horende afwegingen.

In het rapport van K+V is het effect tussen bronscheiding en nascheiding in beeld gebracht en hieruit blijkt dat de desinvesteringskosten € 900.000 bedragen. Hierbij worden alle PMD containers een op een vervangen door restafvalcontainers. Deze vervanging houdt in dat de ingang van de container wijzigt. De desinvesteringskosten zitten in de meerprijs van duo-containers terwijl bij nascheiding goedkopere mono-containers zouden volstaan.

Indien nu gekozen zou worden voor nascheiding dan moeten de reeds geplaatst DUOcontainers een andere bestemming krijgen (bijv. Rest / Papier of andere combinaties) |

Het stopzetten of vertragen van de uitrol van containers heeft geen financieel voordeel omdat de kosten van inzameling zakken hoger is dan de besparing op de investering. Bovendien geven de ondergrondse containers een beter straatbeeld en hygiëne dan zakken aan de straat.

Vraag 6

Waarom is bij de betrokken gemeenten een bedrag van €6.3 mln gepresenteerd – te weten het totaalbedrag van alle gemeenten in de Regio GV- en niet het bedrag dat voor de betreffende gemeente geldt als relevant om te betrekken in de eigen afweging?

Antwoord

In de Gemeenschappelijke Regeling Gooi en Vechtstreek zijn alle taken op het gebied van het inzamelen van huishoudelijk afval belegd bij de GAD. Hierbij is de afgelopen 30 jaar sprake gekozen voor een eenduidig beleid voor alle deelnemende gemeenten. In het memo is benoemd wat het financieel effect is per inwoner en per aansluiting.